Kasvatus- ja koulutuslautakunnan osavuosikatsaus 1.1. - 30.9.2026

KAKOLK 20.10.2026 § 77
39/02.02.02.01/2026

Talouden ja toiminnan tilasta sekä talousennusteesta raportoidaan talousarvion 2026 täytäntöönpano-ohjeiden ja talouspalvelujen antamien tarkempien ohjeiden mukaan lauta- ja johtokunnille kuukausittain. Osavuosikatsauksia seuraavien kuukausien (huhti-, elo- ja lokakuun) tilanteesta ei laadita kirjallista raporttia, ellei talousarvio uhkaa ylittyä tai toteumaennuste ole muuttunut olennaisesti. Ensimmäinen raportti lautakunnille laaditaan helmikuun lopun tilanteesta.

Osavuosikatsaukset laaditaan maalis-, heinä- ja syyskuun tilanteista, joissa raportoidaan talouden, toiminnan ja tulosennusteen lisäksi myös toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi raportoidaan talouden sopeutustoimien toteutumisesta.

Osavuosikatsauksiin kirjataan lisäksi toimialoittain riskienhallinnasta lyhyesti toteutuneen toiminnan ja talouden ajankohtaiset riskit ja muut havainnot riskeihin liittyen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan talouden toteuma tammi-syyskuulta 2026 palvelualueittain:

	2026	**2025**
Hallintopalvelut	73,5 %	70,9 %
Koulutus- ja nuorisopalvelut	73,4 %	74,0 %
Varhaiskasvatuspalvelut	74,9 %	74,2 %
Yhteensä	**73,9 %**	**74,1 %**

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan talouden odotetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Hallintopalvelut

Toiminta on jatkunut suunnitellusti.

Koulutus- ja nuorisopalvelut

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen lukuvuosi on alkanut tavanomaisissa merkeissä. Perusopetuksen oppilasmäärä on edellistä vuotta pienempi. Vastaavasti lukiokoulutuksessa on opiskelijoita edellistä lukuvuotta enemmän, Pyhäselän lukion lisäryhmän seurauksena.

Perusopetuksessa Heinävaaran koulussa on lukuvuosi aloitettu ottamalla lakkautetun Kiihtelysvaaran koulun oppilaat vastaan. Rekivaaran ja Iiksenvaaran kouluissa on käynnistetty oppilaiden valmennus koulujen lakkautuksiin. Valmennuksesta on saatu hyviä kokemuksia.

Syksyyn on mahtunut myös juhlia ja tapahtumia. Pielisjoen koulun oppilaskunta täyttää tänä vuonna 50 vuotta ja on Suomen pitkäikäisin peruskoulun oppilaskunta. Lyseon peruskoulun musiikkiluokka järjesti konservatoriolla hienon musikaalin.

Valmistavan opetuksen oppilasmäärä on vähentynyt edellisestä syksystä ja ollut vähän yli 100 oppilaan tasolla. Vähenemiseen on syynä erityisesti Migrin viivästyneet oleskelulupien käsittelyt, valmistavan opetuksen rajaaminen pois Suomessa syntyneiltä sekä valtakunnallisestikin vähentyneet tulijamäärät esimerkiksi toisen asteen maksullisuuden ja Suomen ja Venäjän maarajan sulkemisen takia. Suomi toisena

kielenä -opetuksen oppilasmäärät sekä oman äidinkielen kieliryhmät ovat olleet edelleen kasvussa valmistavasta opetuksesta siirtyneiden oppilaiden määrän takia. Maanantaisessa Nonstop –teatterissa on käynyt syksyn aikana paljon uusia perheitä ja opiskelijoita.

Joensuun alueen perhekeskustiimeistä nousi keskisen alueen (Joensuu, Ilomantsi ja Kontiolahti) perhekeskuksen johtoryhmään seuraavat havainnot: hatkanuoret ja ilmiöön liittyvät kerrannaisvaikutukset sekä huoltajien vaikeat erotilanteet ja pitkittyneet huoltoriidat. Alkoholin käyttö on räjähtänyt nuorilla ja päihteiden käyttö näkyy yhä nuoremmilla. Rantakylän ja Utran alueella lisääntynyt levottomuus ja turvattomuuden kokemus, jota kuvattiin ”hätätilana”. Rasistisen ajattelutavan huomattiin lisääntyneen ja tähän nähtiin vaikuttava aikuisten antama esimerkki.

E-1. -luokkalaisten ikäisissä tuotiin esiin lisääntynyttä rauhattomuutta, levottomuutta ja väkivaltapuhetta. Lisäksi ensimmäiselle luokalle havaittiin tultavan aiempaa huonommilla luki-, tunne- ja sosiaalisten taitojen valmiuksilla.

Perheiden taloudellinen eriarvoistuminen näkyi koko ajan suurempana. Odottavilla sekä pienten vauvojen äideillä havaittiin lisääntynyttä ahdistuneisuutta.

Samalla perhekeskustiimeistä tuotiin positiivisina asioina esille myös, että edelleen suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin. Perhekeskustiimeissä havaittiin lisääntynyt yhteinen ymmärrys siitä, että meillä on yhteiset lapset, nuoret ja perheet. ”Miten voin auttaa toista” -pohdinnan havaittiin lisääntyneen. Tiimeissä kuvautui se, että meillä on paljon jo olemassa olevaa perheitä tukevaa toimintaa. Tämän tiedon jakaminen koettiin tiimeissä erityisen tärkeäksi. Yhteydenottoja perheneuvolaan ja perhepuhelimeen (esim. koulupoissaolot) havaittiin tulevan aiempaa varhaisemmassa vaiheessa.

Tuvalla näkyi perusopetuksessa käyttöön otettu älylaitekielto keskittymiskyvyn kohentumisena. Pikkulapsiperheet olivat jälleen löytäneet kotipalvelun. Perhepuhelimesta annettiin myös positiivista palautetta.

Varhaiskasvatuksen osalta perhekeskustiimeistä nousi positiivisena varhaiskasvatuksen painopisteet, esimerkiksi käytöstapojen näkyminen konkreettisesti arjessa.

Ajankohtaista hankkeista:

Joensuun lukutaito ohjelma

Joensuun lukutaito ohjelma on lukuvuonna 2025–2026 laadittu ensisijaisesti perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja Vaara-kirjastojen yhteistyön tueksi, mutta samalla se tekee näkyväksi kuntalaisille lukutaidon edistämisen tavoitteita ja painopisteitä Joensuussa.

Lukutaito-ohjelma vastaa yhteiseen haasteeseen lukutaidon heikkenemisestä. Joensuun kaupungin lukutaito-ohjelma on laadittu kansallisen Lukutaitostrategia 2030:n sekä lukutaitotutkimuksen keskeisten havaintojen pohjalta. Ohjelmassa painottuvat lukutaidon kehityksen kannalta ratkaisevat tekijät: lukusujuvuus, lukumotivaatio ja luetun ymmärtämisen strategiat.

Ohjelma rakentuu nykytilan kuvauksesta, tutkimustiedon keskeisten havaintojen tarkastelusta sekä lukutaitotyötä tekevien toimijoiden roolien esittelystä. Toimijakuvaus painottuu tällä hetkellä erityisesti perusopetuksen ja toisen asteen lukutaitotyöhön. Toimenpiteet on jäsennetty yleisiin lukutaitolinjauksiin ja koulutuspolun mukaisesti alkuopetuksesta lukiokoulutukseen saakka lukutaidon ja lukuilon osioihin.

Joensuun toimenpideohjelma erottuu muiden kuntien ohjelmista vahvalla painotuksella monilukutaitoon, erityisesti kriittisen lukutaidon vahvistamiseen. Ohjelma tarjoaa

konkreettisia keinoja tukea lasten ja nuorten taitoja tulkita, arvioida ja ymmärtää tietoa yhä monimuotoisemmassa mediaympäristössä. Samalla se ennakoi valtakunnallista kehityssuuntaa: esimerkiksi kansallisella tasolla valmistellaan parhaillaan uusia avauksia mis- ja disinformaation sekä informaatiovaikuttamisen tunnistamiseen liittyvän osaamisen vahvistamiseksi. Joensuussa tähän teemaan on tartuttu jo varhaisessa vaiheessa, mikä vahvistaa ohjelman ajankohtaisuutta ja tulevaisuussuuntautuneisuutta.

Seuraavassa vaiheessa toimenpideohjelmaa täydennetään ja toimeenpannaan vaiheittain yhteistyössä kaupungin ja hankekuntien kanssa. Lukutaitotyötä tekevien toimijoiden kartoittamista jatketaan, minkä avulla ohjelman toimenpiteitä voidaan tarkentaa, laajentaa ja juurruttaa osaksi eri toimialojen asiakirjoja, rakenteita ja käytäntöjä. Samalla edistetään toimijoiden välisten yhteistyömallien rakentumista ja vakiintumista.

"Helppo uida - uimataito kuuluu kaikille"

Perusopetuksen uimataidon opetuksen vahvistaminen

”Helppo uida – uimataito kuuluu kaikille” -hankkeen tavoitteena on parantaa lasten uimataitoa, yhdenmukaistaa uimaopetusta ja varmistaa, että kaikilla peruskoululaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada uimaopetusta. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa opetushenkilöstön uimaopetusosaamista sekä kehittää paikallista ja alueellista yhteistyötä.

Hankkeessa on luotu toimenpidesuunnitelma perusopetuksen uimataidon opetuksen vahvistamiseksi. Suunnitelmaan on kirjattu uimaopetuksen tavoitteet, sisällöt ja uintikertojen määrät vuosiluokilla 1–9. Lisäksi hankkeen aikana vahvistetaan opetushenkilöstön osaamista uimaopetuksesta koulutusten ja mentoroinnin avulla. Perusopetuksen uimaopetusjärjestelyjä kehitetään yhteistyössä Joensuun kaupungin koulutus- ja liikuntapalveluiden, Joensuun Uimaseuran ja Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulujen kanssa.

Hankkeen aikana kehitetään pysyvä toimintamalli, jonka mukaisesti koulujen uimaopetusta toteutetaan lukuvuodesta 2026–2027 alkaen. Tulevaisuuden tavoitteena on, että kaikki Joensuussa peruskoulunsa päättävät ovat uimataitoisia, Pohjoismaisen uimataitomääritelmän mukaisesti. Kodit haastetaan mukaan uimataidon kehittämiseen. Hankkeen toiminta-aika: 1.1.2026-31.7.2027

Joen kieli virtaa -hanke

Opetushallitus myönsi Joen kieli virtaa –hankkeelle avustusta 225 450 €. Hankkeen kokonaisbudjetti on 250 500, omarahoitusosuus 10 %. Hankkeen käyttöaika on 5.6.2026-31.12.2027.

Hankkeen tavoitteena on kaupungin eri koulujen yhtenäisen suomi toisena kielenä (S2) - ja kielitietoisen opetuksen toimintakulttuurin luominen, valtakunnallinen yhdenmukaistaminen S1- ja S2-opetuksen järjestämiskäytänteissä sekä monipuolisten kielitietoisten toimintamallien ja hyväksi havaittujen toimintojen dokumentoiminen laajaan käyttöön.

Hankkeessa luodaan monipuolisia malleja ja materiaaleja opetukseen. Toiminnalla tuetaan opettajien osaamista ja verkostoitumista S2-oppimäärää opiskelevien oppilaiden opetuksen kehittämiseksi sekä sujuvien siirtymien tukemiseksi. Tavoitteena on tukea oppilaiden peruskielitaidon hallintaa, sosiaalisen kielitaidon ja eri tiedonalojen kielitaidon sekä kulttuuri-identiteetin kehittymistä.
Toiminnassa korostuvat kehittäjäopettajien suunnittelu- ja ohjaustyö, opettajien koulutus, oppilaiden ja perheiden yhteisöllinen toiminta monikielisissä ryhmissä sekä kielitietoisten materiaalien valmistus. Marraskuussa alkavan Reading to Learn –koulutuksen

suunnittelu on aloitettu syksyllä. Koulutuksen vaikutuksia arvioidaan yliopiston tekemällä tutkimuksella, jonka toteutuksesta vastaa professori Jenni Alisaari ja työryhmä.
Elo- ja syyskuun aikana on toteutettu laaja koulukierros eri kouluilla kehittäjäopettajien toimesta. Lähes kaikki koulut on kierretty, kierros jatkuu vielä muutaman koulun osalta syysloman jälkeen. Koulukierroksella on tavattu koulujen rehtorit sekä S2-opetuksessa tai monikielisten oppilaiden ohjauksessa ja opetuksessa mukana olevia opettajia. Koulukierrosten aikana on ollut tarkoituksena kartoittaa koulujen S2-opetuksen käytänteitä sekä kehittämis- ja koulutustoiveita. Samaan aikaan on valmistettu koko kaupungin yhteisiä toimintamalleja kielitoiseen opetukseen.
Monikielisille oppilaille on aloitettu metsäprojekti, jossa aihetta opiskellaan monenlaisilla toiminnallisilla sekä taidekasvatuksen tavoilla ja lopputuotoksena on huhtikuussa Metsäsydän-näytelmä. Aiemmin toteutettua historiallista Kirjeitä Irjalle ja Laurille -esitystä on esitetty tilausnäytöksenä mm. Opetushallituksen verkostopäivillä Jyväskylässä syyskuussa 2026.
Nuorisopalvelut ovat olleet tiivisti mukana koulujen ryhmäytymisissä. Pääpaino on ollut seitsemäsluokkalaisissa, mutta myös muilla luokka-asteilla on tehty yhteistyötä koulujen kanssa.

Varhaiskasvatuspalvelut

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen tuen pienryhmien kehittämishanke alkoi 1.8.2025. Tuen pienryhmiä kaupungin varhaiskasvatuksessa on virallisesti seitsemän. Tässä sisäisessä kehittämishankkeessa on menossa jatkovuosi ja kyseinen hanke päättyy 30.6.2027. Hanke jakaantuu kolmeen osaan: pienryhmien työntekijöiden työnohjauksiin, esihenkilöiden työnohjauksiin ja yhteisiin täydennyskoulutuksiin. Työnohjausta ja koulutusta on ostettu yrittäjältä, joka on erityisopettaja, työnohjaaja ja Avekki-kouluttaja. Lisäksi hankkeeseen kuuluu omien varhaiskasvatuksen konsultoivien erityisopettajien tekemä havainnointi. Konsuveot käyvät tämän syksyn aikana jokaisessa tuen pienryhmässä tutustumassa ja havainnoimassa ryhmän toimintaa ja kirjoittavat sitten näkemästään ja kuulemastaan yhteenvedon. Tehty yhteenveto annetaan päiväkodinjohtajalle jatkokäsittelyä varten sekä varhaiskasvatusjohtajalle. Yhteenvedon avulla pohditaan mahdollisia kehittämistarpeita ja vahvistetaan jo olemassa olevaa hyvää.

Tuen pienryhmissä on lapsia yleensä maksimissaan 12. Ryhmän lapset tarvitsevat tehostettua tai erityistä tukea. Pienryhmissä opetuksesta ja ohjauksesta vastaavat varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä varhaiskasvatuksen opettaja. Jossakin pienryhmässä voi olla myös kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Tämän lisäksi ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen lastenhoitajia, ehkä myös varhaiskasvatuksen sosionomi sekä varhaiskasvatuksen avustajia.

Hankeen kautta pyritään pitämään kaikkien varhaiskasvatuksen tuen pienryhmien laatu edelleen korkeana, jaetaan hyviä käytänteitä, yhdenmukaistetaan joitakin toimintatapoja sekä tuetaan ryhmien työntekijöitä heidän vaativassa työssään. Tuen pienryhmien työntekijät tekevät tänä syksynä myös vertaisarviointia muihin pienryhmiin eli oman toiminnan vertaamista toisten toimintaan. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai opettaja voi varata ajan toiseen tuen pienryhmään aamupäiväksi ajanvaraustaulukon kautta ja saada näin toisesta pienryhmästä työhönsä uusia ajatuksia sekä ideoita. Uusia näkökulmia työntekijät saavat myös pienryhmien yhteisistä koulutuksista, joita on tänä syksynä kaksi: 24.9.2026 ja 26.11.2026. Koulutuksissa on mukana myös nuorisopsykiatrian erikoislääkäri.

Koko kaupungin Työtyytyväisyyskysely toteutettiin tänä vuonna elo-syyskuussa. Varhaiskasvatuksessa kyselyyn vastasi yhteensä 458 työntekijää eli vastausprosentti oli 76 %. Koko kaupungin tasolla vastausprosentti oli 75,3 %. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa Kevan kyselylomakkeella ja vaihteluväli kyselyssä oli 1–5. Varhaiskasvatuspalvelut sai erittäin hyvät tulokset. Esimerkiksi väitteeseen

Työyhteisössäni pystytään käsittelemään ja ratkaisemaan ristiriitoja Varhaiskasvatuspalveluiden tulos oli ka 4,1 ja koko kaupungin ka 3,9. Olen selvillä työyksikköni tavoitteista Varhaiskasvatuspalvelut sai tulokseksi ka 4,6 ja koko kaupunki ka 4,4. Väitteeseen Työyhteisössäni toimitaan yhteisesti sovittujen toimintatapojen mukaisesti, Varhaiskasvatuspalveluiden tulos oli ka 4,2 ja koko kaupungin ka 4,0. Minua kohdellaan työpaikallani tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti Varhaiskasvatuspalveluiden tulos oli ka 4,5 ja koko kaupungin ka 4,3. Hienoja tuloksia tuli myös esimerkiksi seuraaviin tärkeisiin kysymyksiin: Minulla on hyvät voimavarat kohdata muutoksia ja uusia haasteita työssäni (vaka ka 4,1), Minun ja esihenkilöni välillä vallitsee luottamuksellinen ilmapiiri (vaka ka 4,5) sekä Voin käyttää tietojani ja taitojani monipuolisesti (vaka ka 4,5). Vain kahdessa väitteessä Varhaiskasvatuspalveluiden tulos oli alle 4,0: Saan esihenkilöltäni palautetta siitä, miten olen onnistunut työssäni (vaka ka 3,9) ja Olen tyytyväinen koko organisaation johtamistapaan (vaka ka 3,9). Jokainen esihenkilö käy yksikkönsä tulokset läpi yhdessä henkilöstönsä kanssa.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat päivitetään aina kolmen vuoden välein. Tasa-arvolla tarkoitetaan kaikkien sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia sekä mahdollisuuksia ja yhdenvertaisuudella kaikkien ihmisten samanarvoisuutta riippumatta esimerkiksi heidän iästään, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vammasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Toiminnallisuus suunnitelmassa tarkoittaa sitä, että tarkastelun ja kehittämisen kohteena on nimenomaan varhaiskasvatuksen toiminta, se työ ja tapahtumat, joita tehdään joka päivä. Prosessissa on neljä vaihetta: suunnittelu, selvitys, kehittäminen ja arviointi. Kaupungin varhaiskasvatuksessa jokainen päiväkoti laatii tänä syksynä oman toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmansa ja perhepäivähoito yhden yhteisen suunnitelman. Tässä laatimisen apuna käytetään uutta yhteistä suunnitelmapohjaa. Jokainen yksikkö pohtii tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaansa 1–3 tavoitetta, tarkemmat kehittämistoimenpiteet ja aikataulun sekä toiminnalle että arvioinnille. Suunnitelmiin laadittujen tavoitteiden ja aikataulujen tulee olla valmiita viimeistään 31.12.2026.

Valmistelija: talouspäällikkö, taloussuunnittelija

Sivistys- ja hyvinvointijohtajan päätösehdotus:
Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää

merkitä lautakunnan osavuosikatsauksen tiedokseen ajalta 1.1. – 30.9.2026

Päätös:
Merkittiin tiedoksi.